

Ringerike kommune

Årsrapport 2013

Finansområdet

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
Overordnet finansiell strategi og stilling	2
Utviklingen i netto finansutgifter	3
Samlet oversikt over kortsiktig plassering, langsiktig plassering og gjeld.....	4
Utviklingen i markedet	4
Forvaltningen av finansielle aktiva	5
Kortsiktige finansielle aktiva.....	6
Langsiktige finansielle aktiva	9
Forvaltningen av finansielle passiva.....	10

Innledning

Kommunestyret er ansvarlig for kommunens finansforvaltning. Nytt reglement, som følge av ny forskrift om kommuners finansforvaltning, ble vedtatt av kommunestyret 24.06.10, sak 61/10.

I tråd med finansreglementet skal det rapporteres hvert tertial, samt utarbeides en årsrapport for finansområdet. Årsrapporten skal inneholde en egen redegjørelse for hvordan kommunens finansportefølje har blitt forvaltet i det aktuelle regnskapsår. Herunder skal vesentlige endringer i finansporteføljens sammensetning og risikoprofil presiseres særskilt.

Overordnet finansiell strategi og stilling

Følgende finansielle strategi er lagt til grunn gjennom hele 2013, i tråd med finansreglementet:

“Med utgangspunkt i kommunelovens grunnprinsipper om optimal utnyttelse av tilgjengelige ressurser og med sikte på å kunne gi et best mulig stabilt tjenestetilbud, skal finansforvaltningen:

- *Sikre stor grad av forutsigbarhet i kommunens finansielle stilling. Strategien skal bidra til stabilitet og langsiktig finansforvaltning.*
- *Finansforvaltningen skal forvaltes som en helhet hvor en søker å sikre en rimelig avkastning samt stabile og lave netto finansutgifter innenfor definerte risikorammer.*
- *Kommunen skal ikke investere i kompliserte produkter som krever daglig oppfølging.”*

Etter flere år med driftsunderskudd er kommunens finansielle stilling krevende. Netto finansutgifter ligger på et relativt lavt nivå, men det skyldes lave renteutgifter og kan ikke forventes å vedvare. I forbindelse med årets låneopptak har forutsigbarhet og risikorammer ligget til grunn for vurderingene. Kommunen har ikke investert i kompliserte produkter.

Negativt driftsresultat for 2013 innskrenker det økonomiske handlingsrommet ytterligere. Balansen viser drøyt 130 mill. kroner i ubrukte lånemidler inkludert startlån og fondsmidler til investeringer. Slike egenkapitalmidler skulle vært plassert som kortsiktige finansielle aktiva, men midlene er ikke likvide, og dette skyldes flere år med driftsunderskudd og bokføring av akkumulert premieavvik.

Utviklingen i netto finansutgifter

Ved å bruke den overordnede finansielle strategien skal kommunens finansportefølje forvaltes slik at en søker å oppnå lavest mulig netto finansutgifter over tid med en akseptabel risiko. Målsettingen for avkastningen og kommunens netto finansutgifter fastsettes av kommunestyret gjennom den årlige budsjettbehandlingen.

Finansinntektene består av renteinntekter på bankinnskudd, utbytte fra selskaper og mottatte avdrag på utlån som inntektsføres i investeringsregnskapet. Finansutgiftene består av renteutgifter og avdrag på investeringslån samt avdrag på startlån og etableringslån som utgiftsføres i investeringsregnskapet.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i netto finansutgifter i perioden 2010-2013:

(Inntekter har negativt fortegn, utgifter har positivt fortegn)

Mill. kr	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Regnskap 2012	1. tertial 2013	2. tertial 2013	3. tertial 2013	Regnskap 2013	Oppr. budsjett 2013	Regulert budsjett 2013
Renteinntekter og utbytte	-28,3	-32	-29,3	-2,3	-11,3	-3,9	-17,5	-24,3	-24,3
Gevinst fin. instrumenter	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum finansinntekter	-28,3	-32	-29,3	-2,3	-11,3	-3,9	-17,5	-24,3	-24,3
Renteutg., provisjoner m.m	27,3	32,8	30,1	5,3	6	20,3	31,6	33,6	33,6
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	44,4	42,6	41	7,6	14,9	20,7	43,2	42	42
Sum finansutgifter	71,7	75,4	71,1	12,9	20,9	41	74,8	75,6	75,6
Netto finansutgifter	43,4	43,4	41,8	10,6	9,6	37,1	57,3	51,3	51,3

Faktiske netto finansutgifter i 2013 ble 6 mill. kroner høyere enn opprinnelig budsjett. Årsaken er lavere utbytte fra Ringerikskraft på 6,2 mill. kroner. Finansinntekter, rente- og avdragsutgifter ble omtrent som budsjettet.

Gjennomsnittlig vektet flytende rente på investeringsgjelden har vært 2,25 prosent som ble noe lavere enn budsjettet rente på 2,9 prosent.

Budsjettet for avdrag på lån er et estimat på minimumsavdragsnivået. Minimumsavdraget ble på 43,2 mill. kroner.

Som tabellen viser, økte netto finansutgifter i 2013 ganske betydelig sammenlignet med de tre foregående årene. Netto finansutgifter har vært omtrent på samme relativt lave nivå i årene 2010, 2011 og 2012. Lavere utbytte fra Ringerikskraft er en vesentlig årsak til høyere netto finansutgifter i 2013.

Netto finansutgifter utgjør i 2013 om lag 3 prosent av kommunens brutto driftsinntekter. Dette er godt under nivået på 6 prosent som holdes frem som en hovedregel for maksimale netto finansutgifter.

Samlet oversikt over kortsiktig plassering, langsiktig plassering og gjeld

I følge finansreglementet skal det rapporteres på beløp samlet og for henholdsvis kortsiktig plassering, langsiktig plassering og gjeld. Tabellen nedenfor gir en oversikt over dette.

(Beløp i mill. kroner)	Regnskap 2012	1. tertial 2013	2. tertial 2013	31.12.2013
Kortsiktig plassering (kasse, bankinnskudd og obligasjoner)	118,4	204,5	183,6	146,2
Langsiktig plassering (aksjer og andeler i selskaper og kommunale samarbeid)	199,7	200,4	204,3	210,6
Gjeld	-960,9	-1 050,3	-1 051,2	-1042,5
Samlet nettoverdi	-642,8	-645,4	-663,3	-685,7

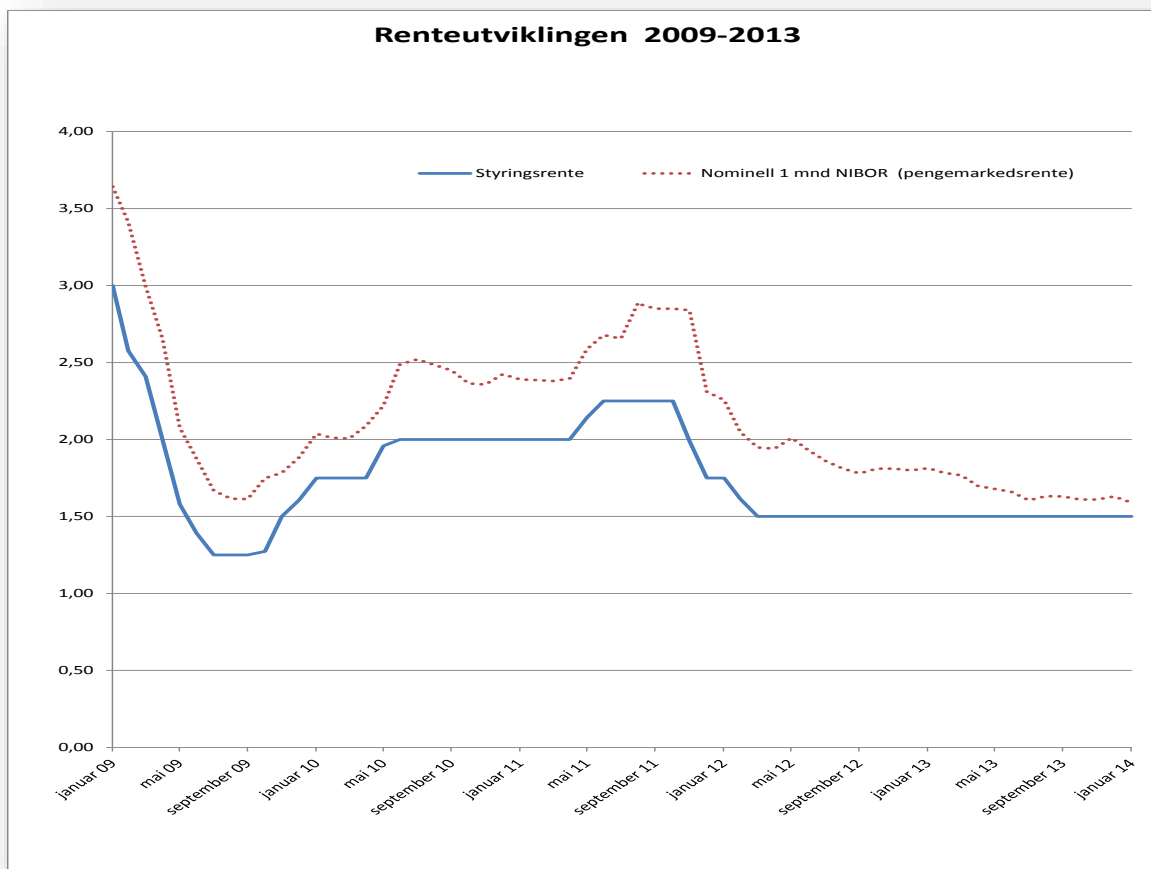
(Tertialtallene kan være noe endret fra tertialrapportene blant annet pga. korrigeringer i ettertid.)

For å betegne kortsiktig plassering er her brukt kasse, bankinnskudd og obligasjoner, det vil si kap. 210 og 211 i kommunens balanse. Kommunen har p.t. ingen langsiktige plasseringer i finansielle instrumenter, men kommunen har en rekke aksjer og andeler i selskaper og kommunale samarbeid mv. Dette tilsvarer verdien i kap. 221 i kommunens balanse. For å uttrykke samlet gjeld er det brukt verdien av kap. 245-249 i balansen.

Samlet nettoverdi er noe mer negativ ved utgangen av 2013 enn 2012. Det skyldes nye låneopptak til investeringer og startlån i 2013. Avdragene er lavere enn de nye lånene, slik at gjelden netto har økt med om lag 80 mill. kroner. Samlet nettoverdi er ikke mindre negativ i 1. og 2. tertial 2013 slik det var i 2012, og det tyder på at det har vært relativt raskt omløp på nye lånemidler.

Utviklingen i markedet

Figuren nedenfor viser utviklingen i styringsrenten og pengemarkedsrenten fra januar 2009 til januar 2014.

Som figuren viser, falt renten frem til høsten 2009 før den begynte å stige igjen. Rentene falt litt igjen ved slutten av 2011 frem til april 2012. Gjennomsnittlig styringsrente i 2009 var 1,75 prosent, mens den var 1,92 prosent i 2010, 2,14 prosent i 2011, 1,55 prosent i 2012 og 1,5 prosent i 2013.

Styringsrenten har vært uforandret siden april 2012 på 1,5 prosent. I samme periode har pengemarkedsrenten beveget seg noe ned og gradvis nærmet seg styringsrenten, slik at differansen ved utgangen av 2013 bare er 0,13 prosent.

Rentenivået som nå påvirker kommunens finansutgifter er meget lavt sammenlignet med forventet langsiktig rentenivå. Det er vanskelig å vite hvor lenge det lave rentenivået vil vedvare, men kommunen bør planlegge for et høyere rentenivå på sikt. Økt rentenivå betyr økte renteutgifter for kommunen, noe som slår rett inn i driftsbudsjettet og påvirker handlingsrommet i det enkelte budsjettår.

Forvaltningen av finansielle aktiva

Aktiva betegner kommunens finansielle eierandeler som inngår i en investeringsportefølje. Det kan for eksempel være kontantinnskudd, verdipapirer, aksjer, obligasjoner mv. Det skilles mellom langsiktige og kortsiktige aktiva. I kommunens finansreglement er kortsiktige finansielle aktiva definert som ledig likviditet og andre midler beregnet til driftsformål. Langsiktige finansielle aktiva er midler adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål, og skiller seg fra sistnevnte ved at forvaltningen av disse midlene ikke er utslagsgivende for

kommunens tjenesteproduksjon på kort sikt. I det følgende blir det rapportert på kortsiktige og langsiktige finansielle aktiva hver for seg.

Kortsiktige finansielle aktiva

Etter KommuneLOvens § 52 nr. 3 skal kommunen ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall. Ved forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal det legges vekt på lav finansiell risiko og høy likviditet.

Kommunens likvide midler vil bestå av følgende deler:

- *Driftslikviditeten*: skal sikre det behov for likviditet som oppstår som følge av tidsforskjell mellom inn- og utbetalinger. Driftslikviditeten inkluderer trekkrettighet i konsernkontosystemet.
- *Overskuddslikviditet*: kortsiktig likviditetsoverskudd bestående av likvide midler utover den nødvendige driftslikviditet.

Driftslikviditeten skal som hovedregel plasseres innenfor konsernkonto hos hovedbankforbindelsen. Plassering av kommunens overskuddslikviditet kan gjøres innenfor den investeringshorisont som avdekkes via likviditetsprognosen. Overskuddslikviditet plasseres på høyrentekonti eller papirer med tilsvarende sikkerhet. I hele perioden har all likviditet vært plassert i konsernkontostrukturen hos kommunens hovedbank.

Ringerike kommune har til en hver tid i 2013 hatt likviditet til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall. Det er vanlig at store virksomheter, som kommunen, har en trekkrettighet hos sin hovedbankforbindelse som kan brukes ved behov for likviditet, dvs. når kommunen periodevis ikke har nok penger til å betale regninger og lønn. Siden Ringerike kommune er i ROBEK registeret, må en trekkrettighet godkjennes av Fylkesmannen. Det ble søkt om 150 mill. kroner i trekkrettighet for 2013. Fylkesmannen godkjente dette, men anmodet kommunen om å bruke trekkrettigheten i svært begrenset grad. Trekkrettigheten ble ikke benyttet i 2013.

Forholdet mellom omløpsmidler (kontanter, bankinnskudd og kortsiktige fordringer) og kortsiktig gjeld indikerer kommunens betalingsevne/likviditet:

(Likviditetsgradene for 1. og 2. tertial kan være noe endret fra tertialrapportene blant annet pga. korrigeringer i ettertid.)

(Beløp i hele kroner)

Omløpsmidler	Regnskap 2012	1. tertial 2013	2. tertial 2013	Regnskap 2013
Kortsiktige fordringer	95 500 473	73 596 818	31 674 604	102 042 656
Premieavik	147 434 711	147 434 711	147 434 711	151 546 963
Kasse, bankinnskudd	118 423 107	204 452 699	183 604 252	146 148 683
Obligasjoner	14 000	14 000	14 000	14 000
Sertifikater	-	-	-	-
Aksjer og andeler	-	-	-	-
Sum omløpsmidler	361 372 291	425 498 227	362 727 568	399 752 302
Kortsiktig gjeld				
Kassakredittlån	-	-	-	-
Annen kortsiktig gjeld	223 749 265	253 523 951	145 325 433	240 360 402
Premieavik	6 848 409	6 848 409	6 848 409	9 122 335
Sum kortsiktig gjeld	230 597 674	260 372 360	152 173 843	249 482 737
Likviditetsgrad 1	1,57	1,63	2,38	1,60
Likviditetsgrad 2	0,51	0,79	1,21	0,59

Likviditetsgrad 1 viser forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

Likviditetsgrad 1 bør ikke være lavere enn tallet 2. Det betyr at omløpsmidlene bør utgjøre mer enn dobbelt så mye som den kortsiktige gjelden.

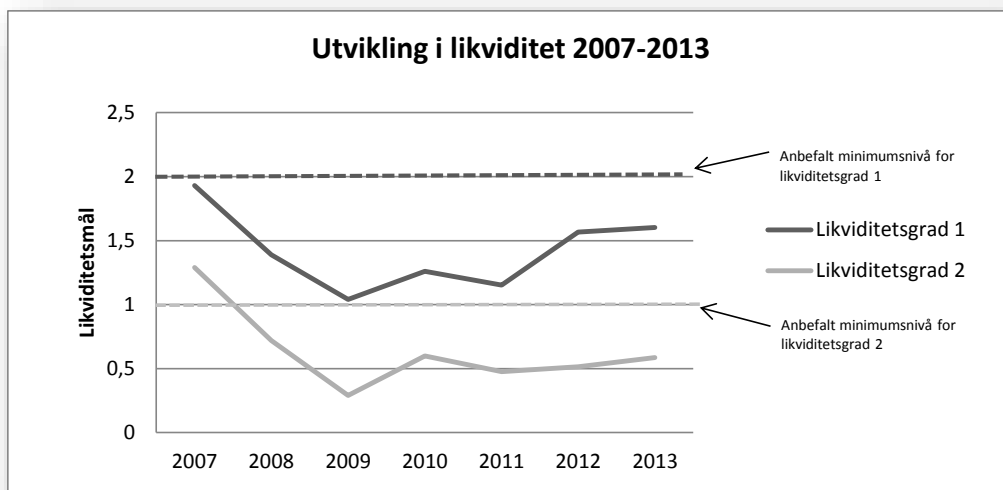
Likviditetsgrad 2 viser forholdet mellom de mest likvide omløpsmidlene og kortsiktig gjeld.

Bør ikke være lavere enn tallet 1. Det betyr at de mest likvide omløpsmidlene i sum bør være større enn den kortsiktige gjelden.

Som det fremkommer av oversikten over, har likviditeten variert gjennom 2013, og generelt er likviditetsgradene for lave i forhold til anbefalt nivå.

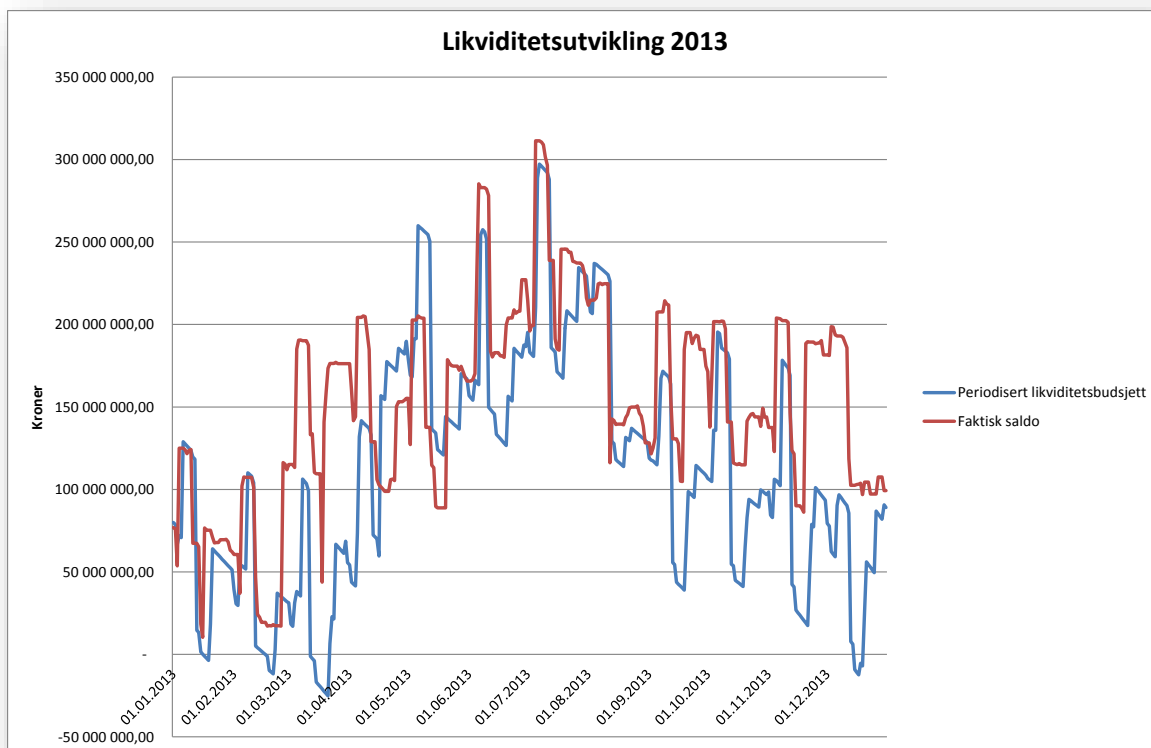
Likviditetsgrad 2 var bare tilfredsstillende i 2. tertial med en verdi på 1,21. Resten av året er den for svak, hvilket innebærer at kommunen ikke har store nok bankinnskudd og andre likvide omløpsmidler til å dekke sin kortsiktige gjeld.

Likviditetsgrad 1 er misvisende fordi premieavviket inngår i nøkkeltallsberegningen, uten at midlene kan sies å være en fordring på noen andre enn kommunen selv. Det er derfor ikke hensiktsmessig å kommentere tallet nærmere, annet enn å konstatere at likviditeten er for svak.

Likviditetsutviklingen har gått fra et akseptabelt nivå i 2007, gjennom et bunnivå i 2009, til omtrent samme lave, ikke anbefalte nivå de fire siste årene. Den svake likviditeten skyldes flere år med driftsunderskudd og et betydelig bokført premieavvik. Ved utgangen av 2013 er akkumulert driftsunderskudd 27,7 mill. kroner, mens akkumulert premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift er 142,4 mill. kroner. Likviditetsutfordringen for kommunen ligger tett oppunder summen av disse to verdiene.

Figuren nedenfor viser den faktiske saldoen på kommunens konsernkonto gjennom 2013 og likviditetsbudsjettet. Konsernkontoen omfatter samtlige tilgjengelige kontanter (bortsett fra mindre kontantkasser i enkelte virksomheter og en mindre buffer hos gammel hovedbank). Midlene inkluderer også bundne fond, men ikke midler på skattetrekkkonto.

Det ser ut som den faktiske likviditeten har vært bedre enn budsjettet mot slutten av året. Ved nærmere gjennomgang er det avdekket at reguleringspremien er vurdert for høyt i likviditetsbudsjettet. Dette kan bidra til å forklare nivåforskjellen på grafene på slutten av året.

Den faktiske likviditetsutviklingen har vært om lag i tråd med budsjett. Likviditetsutviklingen er imidlertid bekymringsfull fordi det er et gap mellom ubrukte lånemidler og at disse lånemidlene ikke vises som tilgjengelige midler på konsernkontoen eller som annen kortsiktig finansiell plassering. Det kan ikke bety annet enn at kommunen har unngått bruk av trekkrettighet på grunn av lånte midler.

Risikoen i nåværende plassering av driftslikviditeten vurderes som meget lav, da midlene er plassert som innskudd i bank.

Langsiktige finansielle aktiva

Ringerike kommune har som formål å forvalte de langsiktige finansielle aktiva på en slik måte at kommunen over tid får en god avkastning som skal komme både dagens og fremtidige innbyggere til gode.

Ringerike kommune har i 2013 ikke hatt langsiktige finansielle plasseringer i form av kompliserte instrumenter. Kommunen har imidlertid en rekke eierandeler i selskaper. Av disse er eierandelen på 88 prosent i Ringerikskraft AS den vesentligste. Denne eierandelen er oppført i kommunens balanse til en verdi av 140,6 mill. kroner (880 aksjer). Aksjer har ikke noe avtalt avkastning, men gir rett til utbytte fra foretaket når slikt blir besluttet utbetalt. Ringerike kommunes andel av utbetalt avkastning utgjorde 8,8 mill. kroner i 2013.

Forvaltningen av finansielle passiva

Formålet med forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansavtaler er å skaffe kommunen finansiering til gunstigst mulig betingelser, uten at den påføres vesentlig finansiell risiko. Med finansiell risiko menes i denne sammenheng usikkerhet mht. fremtidig lånekostnad for kommunens gjeldsportefølje.

Det skal vurderes å bygge en låneportefølje med ulike rentebindingsperioder og forfall, slik at kommunen ikke opplever et refinansieringsproblem dersom rentenivået endres eller det er manglende kreditt i markedet.

Låneporteføljen bør ha en sammensetning av lån med ulik rentebinding. Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatning om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader.

Forvaltningen legges opp i henhold til følgende:

- Refinansieringsrisiko skal reduseres ved å spre tidspunkt for renteregulering/forfall.
- Gjennomsnittlig rentebinding (durasjon – vektet rentebindingstid) på samlet rentebærende gjeld skal til en hver tid være mellom 1 og 5 år.
- Gjeldsporteføljen skal ha en fastrenteandel på minimum 25 % (lån med rentebinding 1 år frem i tid og over).
- Enkeltlån bør normalt ikke utgjøre mer enn 30 % av den samlede låneporteføljen.
- Lån med forfall inntil 1 år frem i tid skal maksimalt utgjøre 40 % av den samlede låneporteføljen.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over utviklingen i kommunens gjeldsportefølje i 2013:

(Beløp i mill. kroner)	Investeringsgjeld	Startlån	Samlet gjeldsportefølje
Per 31.12.2012	827,8	133,1	960,9
Årets avdrag	43,2	5,5	48,7
Ekstraordinære avdrag	-	-	-
Årets låneopptak	98,8	31,5	130,3
Per 31.12.2013	883,4	159,1	1 042,5

(Startlån fra Husbanken er lån til videreformidling til kommunens innbyggere.)

Fylkesmannen godkjente låneopptak til finansiering av investeringer på 98,853 mill. kroner og 35 mill. kroner i nye startlån i 2013.

Årets lån til investeringsformål ble tatt opp i 1. tertial og inngått som et fastrentelån i Kommunalbanken med 10 års bindingstid til 3,86 prosent rente. Låneopptaket ble gjennomført i tråd med inngått rammeavtale for kommunale låneopptak.

I brev fra Husbanken av 25. mars 2013 tas det forbehold om kommunens lånesøknad kan imøtekommes fullt ut da det er stor etterspørsel etter lån i Husbanken som kan medføre at det må foretas ytterligere prioriteringer innenfor årets låneramme. Rammen vil derfor ikke bevilges og utbetales under ett, men i stedet vil startlånsmidler fra Husbanken normalt tildeles fire ganger per år. I

2013 fikk kommunen bevilget 31,5 mill. kroner av det omsøkte årsbeløpet på 35 mill. kroner. Halvparten av startlånsopptaket (17,5 mill. kroner) ble utbetalt fra Husbanken i 2. tertial, mens 14 mill. kroner ble utbetalt i 3. tertial.

I opprinnelig budsjett for 2013 ble det lagt til grunn 42,0 mill. kroner i avdrag på investeringslån, noe som innebærer en avdragsutsettelse i forhold til inngåtte låneavtaler. Beregnet minimumsavdrag i tråd med Kommunelovens § 50 nr. 7 for 2013 ble 43,2 mill. kroner, hvilket betyr en avdragsutsettelse på 10,5 mill. kroner i forhold til ordinære nedbetalingsplaner. I 2012 var beregnet minimumsavdrag 41,2 mill. kroner, i 2011 var det 42,6 mill. kroner og i 2010 var det 44,3 mill. kroner. Det ble ikke betalt ekstraordinære avdrag på startlån til Husbanken i 2013 som følge av netto mottatte avdrag startlån i 2012, da dette ikke lenger er påkrevd.

I henhold til kommunens finansreglement skal gjeldsporteføljen ha en fastrenteandel på minimum 25 prosent (lån med rentebinding 1 år frem i tid og over). Ved inngangen til 2013 var fastrenteandelen i kommunens gjeldsportefølge om lag 28 prosent. Årets låneopptak til budsjetterte investeringer ble inngått som et fastrentelån, mens nye startlånsopptak ble inngått til flytende rentebetingelser. I 2. tertial 2013 ble det inngått fastrenteavtale på to eksisterende startlån i Husbanken. Rentevilkårene lyder på en nominell fastrente til 1,985 prosent i 5 år med virkning fra 1. juni 2013. Som en følge av nye inngåtte fastrenteavtaler i 2013 har fastrenteandelen økt i løpet av året. Ved utgangen av 2013 er fastrenteandelen om lag 37 prosent.

Økt fastrenteandel gir, med dagens rentenivå, høyere renteutgifter på kort sikt enn flytende rente, men bidrar også til å redusere usikkerheten rundt fremtidige finansutgifter og derigjennom sikre forutsigbare tjenester for innbyggerne. En renteøkning på 1 prosentpoeng vil ved fastrenteandelen på 37 prosent øke renteutgiftene i 2014 med om lag 6,6 mill. kroner. En andel av gjeldsporteføljen skal i utgangspunktet være selvfinansierende, dvs. startlån og lån til rentable investeringer. Derfor ville en andel av økte renteutgifter ved en renteøkning på 1 prosentpoeng, blitt delvis kompensert.

I henhold til finansreglementet skal kommunens gjennomsnittlige rentebinding ha en durasjon på mellom 1 og 5 år. Graden av rentebinding ved inngangen til 2013 ga en durasjon på om lag 1,25 år. I løpet av året har durasjonen steget som følge av økt fastrenteandel og lengre bindingstid. Durasjonen i porteføljen er ved utgangen av 2013 på om lag 1,8 år. Kommunens beregninger av durasjon er grove og forsiktige anslag basert på regneark, og andre beregningsmåter ville sannsynligvis gitt en noe høyere durasjon.

Dagens rentebinding har følgende forfall:

(Beløp i mill. kroner)	Utestående pr 31.12.2013	Forfall neste renteregulering	Fastrentesats
KLP Kommunekreditt	123,5	03.02.2018	4,48 %
	45,5	19.11.2019	4,98 %
	46,6	19.08.2021	4,27 %
Kommunalbanken	96,4	27.02.2023	3,86 %
Husbanken	8,4	01.07.2014	3,60 %
	9,5	01.07.2019	4,40 %
	9,7	01.06.2018	1,99 %
	22,1	01.06.2018	1,99 %
	23,5	01.05.2021	4,20 %

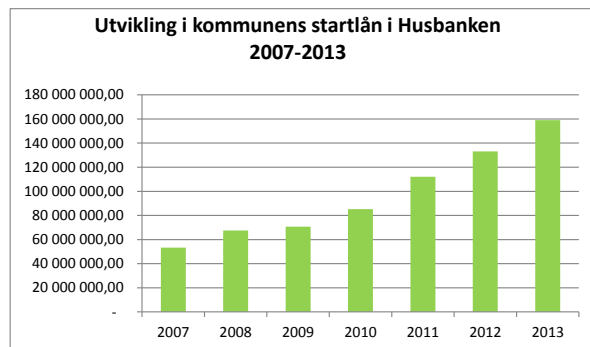
Ingen fastrentelån til investeringer har renteforfall inntil 1 år frem i tid.

Tabellen nedenfor viser løpetiden for kommunens investeringsgjeld og startlån. Vektet gjenstående løpetid er 17,55 år.

Balanskonto	Restgjeld 31.12.2013	Ferdig nedbetalt i	Gjenstående løpetid	Vekt	Vektet gjenstående løpetid (år)
2453951001	8 395 037	2027	14	0,01	0,113
2453951003	9 454 630	2029	16	0,01	0,145
2453951004	9 681 814	2030	17	0,01	0,158
2453951005	13 871 548	2029	16	0,01	0,213
2453951006	22 128 850	2035	22	0,02	0,467
2453951007	23 509 745	2036	23	0,02	0,519
2453951008	7 373 336	2036	23	0,01	0,163
2453951009	8 343 084	2037	24	0,01	0,192
2453951010	25 440 138	2037	24	0,02	0,586
2453951011	30 873 453	2038	25	0,03	0,740
2453951200	144 344 840	2026	13	0,14	1,800
2453951201	153 902 035	2027	14	0,15	2,067
2453951202	90 729 300	2026	13	0,09	1,131
2453951203	41 562 470	2029	16	0,04	0,638
2453951204	65 215 920	2035	22	0,06	1,376
2453951205	75 741 440	2037	24	0,07	1,744
2453951206	96 381 670	2033	20	0,09	1,849
2453551300	123 511 110	2027	14	0,12	1,659
2453551301	45 467 340	2035	22	0,04	0,959
2453551302	46 598 000	2036	23	0,04	1,028
	1 042 525 760			1,00	17,55

Ingen lån utgjør mer enn 30 prosent av låneporteføljen.

Figurene nedenfor viser henholdsvis utviklingen i kommunens investeringsgjeld og startlån i Husbanken de seneste årene:

Utviklingen i kommunens investeringsgjeld og startlån viser en stigende tendens.